

Från självförsörjning och beredskap – till metanutsläpp

Den 25 mars höll Sveriges Mjölkbonder sitt årsmöte på Knistad herrgård utanför Skövde. Efter förmiddagskaffet medverkade Bengt Jonsson från Jordbruksverket digitalt och han berättade på ett mycket intressant sätt hur utvecklingen av tankarna runt livsmedelsberedskap har varierat under åren. Senaste hungersnöden i Sverige var under första världskriget. Därefter beslutades att vi skulle var självförsörjande i både krig och fred. En politik som skulle visa sig vara effektiv eftersom vi fick ett överskott av livsmedel och då framförallt spannmål.

AVREGLERINGSBESLUTET

Under 1980 talet började diskussionerna om hur överskottet av jordbruksprodukter skulle minskas vilket ledde till att vi fick avregleringsbeslutet runt 1990. Exportbidragen togs bort och tullarna sänktes. Livsmedelsberedskap var inte längre intressant och de sista lagren såldes innan EG-inträdet. De statligt ägda lagren och byggnaderna såldes eller revs. Frågan om att ha en beredskap vid krig eller kris var minst sagt död.

Vid inträdet i dåvarande EG kom arealbidraget, vilket till viss del kompenenserade för sänkta priser. När Ryssland 2014 invaderade Krimhalvön ville militären ha ökad beredskap. Frågan om beredskap aktualiserades än mer 2018, året när vi inte ens var självförsörjande på spannmål på grund av torkan.

ÖKAD BEREDSKAP

Efter pandemi, krig och osäkrare omvärldsläge är nu beredskapsfrågor ”heta” igen och Jordbruksverket fick i uppgift att utreda hur en ökad beredskap ska se ut. MSB, Myndig-

heten för samhällsskydd och beredskap, har det övergripande ansvaret för beredskapsfrågorna. All personal som jobbar med beredskap är säkerhetsklassade. En del material är hemligstämplat.

Beredskapen bygger på att varje svensk ska kunna äta 3000 kalorier per dag. Det är främst lager av spannmål som ska vara basen. Detta eftersom vi kan livnära oss på spannmål. Vi får äta bröd, gröt och öl. Vi är ju självförsörjande på spannmål.

MARKNADSPÅVERKAN

Vid uppbyggnaden av beredskapslager ska samarbete ske med ”näringslivet”. Staten ska äga själva varan som ligger i lager men den som har lagret ska äga byggnaden. De är rädda för att få marknadspåverkan och det kommer därför att ta 5–10 år att bygga upp lagren. Det kommer att införas investeringsstöd för att bygga lager för spannmål men även för insatsvaror. De säger att mjölk är ett prioriterat område.

Bengt avslutade med att säga att alla tar livsmedelsberedskapen på stort allvar numera.

EN STOR FÖRÄNDRING

Efter att ha ätit lunch var det så dags för Rebecca Danielsson från SLU att föreläsa om kons matsmältning, metanutsläpp och metanreducerande produkter. Ett mycket intressant föredrag som visade på hur stor förändring som skett inom mjölkproduktionen. På 1930-talet mjölkade en genomsnittsko sex liter per dag för nu ligger på 27–28 liter (sintiden inräknad).

Enligt Rebecca sker den största ”förbättringen” vad gäller att släppa ut metan från

korna när årsvkastningen når 5000–6000 liter mjölk per ko och år. När nu korna mjölkas mellan nio och tio tusen liter, behövs det kötraskor också för att få fram tillräckligt med kött. Detta gör att ökad avkastning inte är så viktigt eftersom det då ökar behovet av kötraskor.

METAN OCH BOVAER

En annan intressant aspekt på metanet är att ju mer gräs en ko äter desto mer metan bildas. Utsläppen blir mindre med majs men framförallt med spannmålsbaserad foderstat.

Naturligtvis kom Bovaer upp som samtalsämne och de flesta av oss som var på mötet blev väldigt förvånade när Rebecca berättade att Bovaer ska ges endast under 80 dagar per år. Den längsta forskningen som är gjord är på 90 dagar. Vad detta beror på är svårt att veta...

EN NY PULVERTORK

Innan årsmötesförhandlingarna gav Claes Arnesson, ordförande för Falköpings mejeri, information om mejeriet, lite om läget för mejeriet och hur det ser ut med satsningen som Falköping gör ihop med Gäsene Mejeri och Skånemejerier ek för i en ny pulvertork.

Därefter hölls årsmötesförhandlingarna på sedvanligt vis och där styrelsen utökades med en person i form av Kent Carlsson. Kent har tidigare varit förtroendevald inom Arla och kommer att kunna bidra med värdefull kunskap från sitt förtroendemannaskap därifrån. I övrigt är styrelsen oförändrad.

Vi tackar föreläsare och deltagare på mötet för en trevlig och lärorik dag och för att vi fick ett fortsatt förtroende.

Styrelsen för Sveriges Mjölkbonder

Är det bra eller dåligt om Arla fusionerar med DMK?

Arla planerar att fusionera med det tyska mejeriet DMK, Deutsches Milchkontor. Fusionen, om den blir av, stämmer bra in i Arlas planer på att växa på den tyska marknaden. Fusionen ger också Arla mer mjölk vilket stämmer in den strategi Arla har. Så långt verkar allt bra, eller hur?

Så här ser siffrorna ut i Eurocent

År	Arla	DMK	Tyskland
2024	50,9	47,3	47,27
2023	47,0	41,1	45,34
2022	55,1	53,6	53,18
2021	39,7	35,88	36,27
2020	36,5		32,84
2019	36,3		33,70
2018	36,0		34,72
2017	37,7		36,19

MAJORITET AV TYSKAR

Är det verkligen så enkelt? Hur mycket mjölk klarar DMK att sälja med bra lönsamhet på den tyska konsumentmarknaden? I samband med fusionen kommer Arla att få majoritet eller i det närmaste en majoritet av tyskar. Med andra ord blir Arla i praktiken tyskt. Gynnar detta oss i Sverige och för den delen Danmark? Gynnas Europas mjölkproducenter av att det hela tiden blir färre och större mejerier runt oss?

DMK:S MJÖLKPRIS

Den stora frågan är dock vad som händer med vårt mjölkpris. De siffror vi fått fram vad gäller Arlas respektive DMK:s mjölkpris de senaste åren, visar för det första att tyska marknaden ligger lägre i utbetalt mjölkpris

än vad Arla betalar och dessutom att DMK betalat lite under det.

LÄGRE PRIS ÄN ARLA

Vi har inte hittat siffror för DMK längre tillbaka än till 2021. Helt klart är dock att DMK legat lägre än Arla hela tiden och oftast lägre än övriga tyska mejerier. Den tyska marknaden ligger lägre än Arlas utbetalda pris och då ska vi inte heller glömma att det pris de tyska medlemmarna i Arla får utbetalt, ligger med i underlaget för vad tyska marknaden betalar så i praktiken är skillnaden ännu större. DMK har alltså i genomsnitt betalt ut 3,7 eurocent mindre än Arla. I svensk valuta blir det 40 öre lägre. Inte ett enda år har DMK varit i närheten av Arla i utbetalt pris.

Hur ska den här fusionen kunna höja mjölkpriset?

Ny medlem i styrelsen

• Kent Carlsson är ny ledamot i Mjölkbonderna styrelse. Han driver Nilsagården sydväst om Tranås tillsammans med sin fru Katarina. De har en heltidsanställd son i verksamheten. Besättningen består av 60 mjölkkor samt rekrytering,

och de har robotmjölkning. Alla tjurkalvarna föds upp som stutar.

Kent och Katarina arrenderade gården 1990 och köpte den efter tio år. Tidigare arrenderade Kent ett par andra gårdar. Han har lång erfarenhet

av mjölkproduktion, redan som 17 åring började leverera mjölk.

Det som Kent tycker är viktigt är demokratifrågor och att vi som mjölkbonder respekteras både från samhället och från vår kooperation.

Sveriges Mjölkbonder startades 2006 med syftet att öka lönsamheten och förbättra villkoren för svensk mjölkproduktion. Från och med juni 2019 ingår en prenumeration på Lantbrukets Affärer i medlemskapet och därmed lyfter tidningen de frågor som är relevanta för oss. På vår hemsida www.sverigesmjolkbonder.se finns all information om oss.

ORDFÖRANDE
Claes Jonsson
070-301 09 31
bankebolet@gmail.com

VICE ORDFÖRANDE
Ulrik Isleborn
070-252 90 27
isarydab@gmail.com

ANDRE VICE ORDFÖRANDE
Mats Karlsson
070-395 48 66
emg.karlsson@gmail.com